

С. В. Риндюк
В. В. Галіброда
О. В. Підгорна

ПРИНЦИПИ ТА ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДОЗВІЛЛЕВО-РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В ПЛАНУВАЛЬНІЙ СТРУКТУРІ МІСТА

Вінницький національний технічний університет

Сьогодні в нормативно-правовій базі, а також науково-технічній літературі відсутні чіткі рекомендації щодо формування системи дозвіллево-розважальних закладів в просторовій структурі міста. Це призводить до стихійної розбудови цієї системи та унеможливує контроль над нею з боку керівних містобудівних державних органів. Як наслідок, функціонування системи втрачає свою ефективність. Для більш чіткої та злагодженої організації системи необхідно створити містобудівну технологію організації системи дозвіллево-розважальних закладів в просторовій структурі міста. Для цього необхідно, для початку, визначити принципи та етапи цього процесу.

В роботі представлено дослідження формування системи дозвіллево-розважальних закладів. В результаті дослідження розроблено принципи та етапи організації системи дозвіллево-розважальних закладів в просторовій структурі міста

Ключові слова: система дозвіллево-розважальних закладів, просторова структура міста, принципи формування системи дозвіллево-розважальних закладів, етапи формування системи дозвіллево-розважальних закладів.

Вступ

На сучасному етапі розвитку дозвіллевої сфери зарубіжжя формується нова система принципів дозвіллевої діяльності, зумовлена економічними, соціальними, культурними, політичним процесами в суспільстві. На відміну від закономірностей, принципи дозвіллевої діяльності відбивають ті вимоги, що висувуються суспільством перед дозвіллевою сферою для успішного виконання суспільного призначення дозвілля [1].

Принципи становлять теоретичні, соціальні, культурні, політичні, організаційні засади, на яких ґрунтується дозвіллева діяльність. Зарубіжні вчені визначають такі загальні принципи дозвіллевої діяльності:

- системність як цілеспрямована, системна організація дозвіллевої діяльності з метою раціонального використання вільного часу, розвитку соціальної активності та індивідуальної ініціативи людини, відволікання її від асоціальної поведінки;
- добровільність як певна незалежність дозвілля, відсутність регламентації з боку держави та інших структур, вільний вибір людиною дозвіллевих занять;
- диференціація як врахування особливостей різних верств населення, умов праці, професійних інтересів, вікової специфіки, статевих ознак, рівня духовного розвитку особистості;
- доступність та якість дозвіллевих послуг як задоволення потреб і запитів клієнтів дозвіллевого закладу, систематичне вивчення їхніх бажань, прогнозування розвитку дозвіллевої сфери;
- відповідність дозвіллевих послуг місцевим умовам - соціально-демографічним, економічним, культурно-освітнім, політичним, практичній діяльності людини [2].

Однак провідним у дозвіллевій діяльності вважається принцип інтересу, що означає врахування інтересів особистості, сприяє не лише їх задоволенню, а й пробудженню нових потреб і запитів, формує нові духовні цінності. Принцип інтересу передбачає відповідність дозвіллевого заняття нахилам та уподобанням особистості [2].

Принципи та функції дозвіллевої діяльності постійно змінюються, що пояснюється змінами та розвитком суспільного життя. Особливо це стосується положень та завдань, пов'язаних з ідеологією та культурною політикою конкретної держави [3].

Сьогоднішні соціокультурні умови в Україні є не достатньо сприятливими для ефективного розвитку системи дозвіллево-розважальних закладів, за рахунок відсутності чітких дій з боку

державної політики [3]. **Метою роботи** є визначення принципів та етапів, за якими буде здійснюватися побудова її просторової моделі.

Основна частина

Як і будь яка побудова моделі системи, за загальноприйнятим алгоритмом, поділяються на три етапи: початковий, основний та кінцевий. Враховуючи специфіку побудови містобудівних систем, елементами яких є території, населення та споруди, на початковому етапі необхідно визначити, в яких саме функціональних зонах міста буде розміщуватись дана система та які функції буде виконувати в окремій функціональній зоні. Відповідно, одночасно формується два принципи: територіальної зосередженості та функціональності. Принцип територіальної зосередженості передбачає розміщення закладів дозвіллево-розважальної сфери на територіях усіх функціональних зонах міста.

Система дозвіллево-розважальних закладів у кожній функціональній зоні міста повинна виконувати як загальні так і особливі функції. Даний принцип можна назвати принципом функціональності.

Після визначення місця зосередження та функцій системи необхідно визначити набір основних об'єктів, що відповідатимуть умовам розміщення та своєму функціональному призначенню. Основним показником ефективності проектування систем у містобудуванні є доступність, тому система дозвіллево-розважальних закладів в просторовій структурі міста повинно здійснюватися з дотриманням вимоги доступності відповідно частоті обслуговування населення.

Формування системи дозвіллево-розважальних закладів повинно відображати соціально демографічну ситуацію розселення міста. Вона повинна відповідати інтересам та можливостям населення.

Для поєднання основних елементів в цілісну систему необхідно доповнити її допоміжними елементами, що стануть в'язучим цієї системи. Визначившись зі структурою системи необхідно створити її просторову та функціональну моделі, застосувавши методи функціональної взаємодії та територіальної забезпеченості.

Отже, процес проектування системи дозвіллево-розважальних закладів міста умовно можна поділити на три етапи. На першому етапі слід виконати дослідження містобудівних умов: територіальних та функціональних, використовуючи принципи територіальної зосередженості та функціональності. Відповідно назва першого етапу буде мати назву підготовчого (табл. 1).

На другому етапі потрібно вибрати з загальної сукупності необхідні елементи, які будуть відповідати містобудівним умовам за соціально-демографічним принципом та принципом доступності (табл. 1).

Завершуючим етапом цього процесу є об'єднання усіх елементів у систему, з відси й назва етапу – системотворчий. Для того що це зробити, необхідно використати принцип сусідства, функціональної взаємодії та забезпеченості. Для забезпечення якісного функціонування системи при її плануванні необхідно передбачити доповнення її складу допоміжними елементами обслуговування. Розміщення основних і допоміжних елементів системи у містобудівному просторі потрібно здійснити таким чином аби покращити функціонування інфраструктури міста.

Система закладів повинна бути забезпечена необхідною територією та матеріально-технічною базою, в об'ємах необхідних для обслуговування населення, що знаходиться в зоні впливу закладу.

Висновки

- Планування системи дозвіллево-розважальних закладів має відбуватися поетапно, рівномірно зосереджуючись по усій території та відповідаючи її функціональному призначенню. Ця система має відображати соціально-демографічну ситуацію та враховувати систему розселення із забезпеченням доступності. Її планування передбачає включення до складу об'єктів допоміжних елементів обслуговування, для підвищення якості функціонування, забезпечення її необхідними територіями та матеріально-технічною базою для обслуговування кількості населення, що знаходиться в зоні впливу об'єкту.
- На основі даних етапів та принципів необхідно розробити містобудівну технологію організації системи дозвіллево-розважальних закладів.

Таблиця 1

Етапи та принципи формування системи дозвілєво-розважальних закладів в планувальній структурі міста

ЕТАПИ	ХАРАКТЕРИСТИКА ЕТАПВ	ПРИНЦИПИ	ЗМІСТ ПРИНЦИПВ
I. ПІДГОТОВЧИЙ	Визначення місць зосередження дозвілєвих закладів в планувальній структурі функціональних зон та визначення їх функцій	<i>Територіальної зосередженості</i> <i>Функціональності</i>	Заклади дозвілєво-розважальної сфери розташовуються на території усіх функціональних зон міста В кожній функціональній зоні міста система дозвілєво-розважальна набуває особливих функцій
II. СТРУКТУРНИЙ	Вибір елементів дозвілєво-розважальних закладів та їх місця розташування	<i>Доступності</i>	Формування системи дозвілєво-розважальних закладів в просторовій структурі міста повинно здійснюватися з дотриманням вимог доступності відповідно частоті обслуговування населення
III. СИСТЕМОТВОРЧИЙ	Доповнення переліку дозвілєво-розважальних закладів супутніми закладами обслуговування та визначення їх ємкості	<i>Соціально-демографічний</i>	Формування системи дозвілєво-розважальних закладів в просторовій структурі міста повинно здійснюватися у відповідності з соціальною політикою та складом населення
		<i>Сусідства</i>	Для забезпечення якісного функціонування системи при її плануванні необхідно передбачити доповнення її складу допоміжними закладами обслуговування
		<i>Функціональної взаємодії</i>	Просторове планування системи потрібно здійснювати таким чином, аби покращити рівень функціонування соціальної інфраструктури міста
		<i>Забезпеченості</i>	Система повинна бути забезпечена необхідною площею приміщень, для обслуговування населення, що знаходиться в радіусі обслуговування закладу

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бочелюк В.Й. Дозвілєзнавство / Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. [Навчальний посібник]. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 208 с
2. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах / Петрова І.В. [Навчальний посібник]. - К.: Кондор, 2005. - 408 с.
3. Гусева Н. Індустрія дозвілля та її значення для соціально-економічного розвитку регіону / Н. Гусева // Економічна та соціальна географія. - 2016. - Вип. 75. - С. 55-62. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esg_2016_75_11.

REFERENCES

1. Bochelyuk V.Y. Dozvillyeznavstvo / Bochelyuk V.Y., Bochelyuk V.V. [Navchal'nyy posibnyk]. - K.: Tsentr navchal'noyi literatury, 2006. - 208 s
2. Petrova I.V. Dozvillya v zarubizhnykh krayinakh / Petrova I.V. [Navchal'nyy posibnyk]. - K.: Kondor, 2005. - 408 s.
3. Husyeva N. Industriya dozvillya ta yiyi znachennya dlya sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehionu / N. Husyeva // Ekonomichna ta sotsial'na heohrafiya. - 2016. - Vyp. 75. - S. 55-62. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esg_2016_75_11.

Риндюк Світлана Володимирівна – к.т.н., ст. викладач кафедри будівництва, містобудування та архітектури, Вінницький національний технічний університет, e-mail: rundyuksv@gmail.com. ORCID: 0000-0001-5779-5949.

Галиброда Вікторія Василівна – інженер Вінницького національного технічного університету, e-mail: galibrodavika@gmail.com.

Підгорна Олена Володимирівна – студентка, Вінницький національний технічний університет, e-mail: 2b16b.pidhorna@gmail.com. ORCID: 0000-0001-7007-9875.

**S. Rindyuk
V. Galibrod
O. Podgornaya**

**PRINCIPLES AND STAGES OF FORMATION OF THE
SYSTEM OF ENTERTAINMENT AND ENTERTAINMENT
IN THE PLANNING STRUCTURE OF THE CITY**

Vinnitsa National Technical University

Today, there are no clear recommendations in the legal framework, as well as in the scientific and technical literature, on the formation of the system of leisure and entertainment establishments in the spatial structure of the city. This leads to the spontaneous development of this system and makes it impossible to control it by the governing urban planning authorities. As a result, the functioning of the system loses its effectiveness. For a clearer and more coherent organization of the system, it is necessary to create urban planning technology for organizing a system of leisure and entertainment establishments in the spatial structure of the city. To do this, it is necessary to first determine the principles and stages of this process.

The paper presents a study of the formation of a system of leisure and entertainment facilities. As a result of the research the principles and stages of organization of the system of leisure and entertainment establishments in the spatial structure of the city were developed.

Keywords: system of leisure and entertainment establishments, spatial structure of the city, principles of formation of system of leisure and entertaining establishments, stages of formation of system of leisure and entertaining establishments.

Rindyuk Svitlana – Ph.D., Associate Professor of the Department of Construction, Urban Development and Architecture, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia.

Galibroda Viktoriya – ingeneer of Vinnitsa National Technical University.

Olena Pidhorna – student, Vinnitsia National Technical University.

**С. В. Риндюк
В. В. Галиброда
А. В. Подгорная**

ПРИНЦИПЫ И ЭТАПЫ ФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ДОСУГОВЫХ-РАЗВЛЕКАТЕЛЬНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ В ПЛАНИРОВОЧНОЙ СТРУКТУРЕ ГОРОДА

Винницкий национальный технический университет

Сегодня в нормативно-правовой базе, а также научно-технической литературе отсутствуют четкие рекомендации по формированию системы досуговой-развлекательных заведений в пространственной структуре города. Это приводит к стихийной развитию этой системы и делает невозможным контроль над ней со стороны руководящих градостроительных государственных органов. Как следствие, функционирование системы теряет свою эффективность. Для более четкой и слаженной организации системы необходимо создать градостроительную технологию организации системы досуговой-развлекательных заведений в пространственной структуре города. Для этого необходимо, для начала, определить принципы и этапы этого процесса.

В работе представлено исследование формирования системы досуговой-развлекательных заведений. В результате исследования разработаны принципы и этапы организации системы досуговой-развлекательных заведений в пространственной структуре города

Ключевые слова: система досуговых-развлекательных заведений, пространственная структура города, принципы формирования системы досуговой-развлекательных заведений, этапы формирования системы досуговой-развлекательных заведений.

Рындюк Светлана Владимировна – канд. техн. наук, ст. преподаватель кафедры строительства, градостроительства и архитектуры, Винницкий национальный технический университет.

Галиброда Виктория Васильевна – инженер Винницкого национального технического университета.

Подгорная Елена Владимировна – студентка Винницкого национального технического университета.